

namera uspela — Potokarja so ubili. Konec je trpljenje! A nič tega bi ne bilo, ko bi se Potokar prodal. Treba bi bilo samo dveh besed: »Vaš sem!« — pa bi ga na rokah nosili, kakor so toliko drugih. Potokar pa tega ni mogel storiti, ker je bil sovražnik hinavščine in neznančnosti ter je rajši s ceno življenja plačal svoje prepričanje, nego da bi svoj značaj zatajil ter zapravljal spoštovanje tovarišev sotrpinov. Na njegov grob lahko zapišemo besede: Moral je umreti, ker je živel resnici in pravici! — Njegov grob kliče po osveti vsem, ki so ustvarili divje predvojnne razmere in ki jih izkušajo ohraniti še v sedanjih časih. A vzlic vsemu je Potokar zvesto služil šoli in narodu do zadnjega, čeprav mu je tisoč ovir stalo na poti, v katerokoli smer je hotel razviti svojo tvorno silo. Do zadnjega diha je ostal zvest svoji organizaciji. Plemenita njegova duša je trdno verovala v osvobodjenje vseh krivično pregananih iz spon nasilja in brezsrčnosti. Svobodna domovina, ki je zanjo delal vse žive dni, mu je mogla dati samo grob. In njegov pogled nam veleval, da ostanemo — njemu enako — zvesti in značajni do smrti! — Počivaj v miru božjem, ki ti ga življenje ni dalo! —

— **Vzpored za desetletnico 1. 1907-08.** Vse cenjene tovariše in tovarišice se enkrat vlnudno vabim, da se gotovo udeležite proslave naše desetletnice 6. in 7. sept. t. l. v Ljubljani. Ob pol 12. 6. sept. sestane nek in kosilo na vrtu restavracije Novi svet. Od 3.—6. ogledovanje Učiteljske tiskarne, tavnice za zvezke in Jugoslovanske tiskarne. Ob pol 8. zabavni večer v mali dvorani Narodnega doma. Sodelujejo: 1. Kvartet dr. Kozina, Drmelj, Završan in Kragelj, ki nam zapoje 12 biserov iz naše pevske umetne in narodne literature. 2. Tov. Miha Rožanec zaigra na gosli s spremljevanjem klavirja par koncertnih točk. 3. Tov. gdč. Spetzlerjeva nas razveseli s 4 točkami na klavirju; g. Spetzlerjeva je priznana pianistka. 4. Tov. Mirko Trost nam zapoje par basovskih solospjevov s spremljevanjem klavirja. 5. Tov. Branko Zemljčič, deklamator prve vrste, nas podelje na literarno polje. 6. Da bo pestrejši vzpored, zapojem tudi jaz dve ali tri pesmice iz slovenske in češke literature.

Zabavnega večera se udeležite na moje povabilo tudi delegati Zaveze. V svoji sredi bomo imeli čast pozdraviti zastopnike bratov Srbov. Torej je naša dolžnost, da pridemo vsi do zadnjega prav tako, kakor upam, da pozdravimo v svoji sredi tudi zakonske družice tovarišev.

V nedeljo jutraj izlet na Bled in Bohinj. Vlak odpelje iz Ljubljane glavni kolodvor točno ob 4. uri 55 min. jutraj. V Boh. Bistrici je ob 8. uri 29 min. Pri Savici bomo nekako ob 12. uri, na Bledu ob 4. uri. Odpeljemo se zopet ob 6. uri 36 min. zv. in smo v Lj. ob 10. uri 46 min. Vlak stane sem in tja s 25 % znižanjem za osebo 30 K, če pa dobimo 50 % znižanje pa samo 20 K. Izleta se udeležite tudi bratje Srbi, vabim pa tudi vse druge tovariše, ki še niso videli teh krajev, da se nam pridružijo. Radi voza ob Boh. Bistrici do jezera bom pravočasno poskrbel.

Na veselo svidenje!

Albin Lajovic.

— **Osebnost.** Regent Aleksander je imenoval dr. Franca Skaberneta, upravno-gospodarskega poročevalca na višjem šolskem svetu v Ljubljani, za vladnega svetnika.

Prošnja! Tovariše in tovarišice prav prav vlnudno prosim da podpisano šolskemu vodstvu potom svojega šolskega vodstva naznani, ali je bilo najdena v tamkajšnjem šol. okolišču kaka okamenela velika školjka, bodisi v naravi prosto ležeča ali v kakšnem kamnolomu zraščena. Znabiti pa med gramozom ali pa med peskom pomešana itd. Podpisano šolsko vodstvo je dobilo potom šol. otrok školjke v razni velikosti in teži.

Po 1/2 kg, 1 kg, 1/4 kg itd.; v Kaspiškem jezeru se nahajajo še sedaj žive, izraščene školjke razne teže — 1 kg do 2 q teške. Geološkim potom bo podpisani svoječasno ojavili, koliko površja jugoslovanskega zemljišča je pokrivalo nekada Kaspiško jezero in sicer pred zemeljsko erupcijo. Norikus hoče geološko tudi pojasniti nekdanjo velikost treh jezer na Spod. Štajerskem in sicer za namček, ako se mu zgoraj navedeno prvo vprašanje posreži.

Josip Dobnik š. v.

— **Pevski zbor »Gl. Matica« v Ljubljani** si je tekom svojega obstoja na glasbeno-kulturnem polju v Sloveniji zbog požrtvovalnosti pevk in pevcev njih vzorne discipline in izborne šole stekel toliko zaslug, da se spričo te njegove zvesti ni čutili, če je vztrajal tako v lepem in triumfalnih, kot v težkih letih svetovne vojske neomajen v delu za najmoč-

nejšo vejo naše narodne kulture — za slovensko pesem.

Pevci in pevke! V težkih in mračnih dneh, v dneh tlačenja je bila naša pevska sila tem odpornejša, ker smo čutili v sebi zavest, da pomagamo izdatno razbijati okove suženstva našega naroda, in delali smo, da je zasijala svoboda.

Pa v to zoro svobode ne smemo strmeti poslej brezdelni. Zgrajen je svobodni dan, a nas vseh velika naloga je sedaj, da opravimo ta dan tako sijajno, tako popolno, da bo odgovarjal našim nekdanjim sanjam o svobodni domovini. Ne rok navzkriž in uživanju svobode, na delo, saj v delu je prava svoboda!

Se le prvi del misije pevskega zbora »Gl. Matica« je končan. Caka pa nas sedaj še ogromnejše delo. Razširiti moramo delo, kakor smo razširili naš prvi kulturni glasbeni zavod v konservatorij. Če smo doslej delali, da pokažemo tujemu svetu moč naše pesmi, moč pesmi zatirane, pozabljenega naroda, ki mu niso priznali nadarjenosti, življenske energije in kulturnega napredka, če smo doslej peli, da prepričamo nasprotnike o tem, da smo vredni uvaževanja in svobode, če smo doslej s pesmijo nekako prosili budni in ponižani v verigah, bomo peli poslej slavo našemu osvobojenju, slavo naši svobodni državi, peli bomo pesem zahvalnice, pesem ujedinjenja in bratstva, pesem medsebojnega bratskega spoznavanja, orali vsega jugoslovanskega naroda srčno polje in sejali vanje blagost in plemenitost.

Treba bo razširiti naše glasbeno obzorje in izvajati splošne jugoslovanske in slovanske glasbene umotvore, ki bomo z njimi pohiteli po vsem ujedinjenem jugu kot proroki, buditelji narodnega ponosa, kot glasniki naše sreče, ki smo jo pogrešali toliko stoletij.

Ne moremo pa se pokazati tako, kakor zasluži naša pesem in kakor jo lahko pokažemo, če ne bo vsak zmožen pevec dal silo svojega grla in čustva na razpolago naši pesmi.

Kje so pevci in pevke iz toliko slavljenih dunajskih koncertov, kje oni iz iz opatijskih, sušaskih, zagrebških, tržaških itd.? Poslej ni izgovora!

Ponos Slovencev nas sili, da pokažemo bratom na jugu kaj zmoremo Slovenci, kakšna je naša sveta pesem, izraz naših najsmelejših sanj.

Zato pa vsi, ki čutite narodno, ki čutite ponos slovenskega pevca v svojih prsih in ki ste sposobni umevati veličino našega poklica v kulturnem delu Jugoslavije, oglasite se: stari in novi dobri pevci in pevke, da ponesejo v prihodnjem letu s pesmijo svojega rodu bratom, ki so nas osvobodili po zdrav in zahvalo.

Nekdanjim pevkam in pevcem, ki naj bi zopet postali aktivni pa kličemo: Prekrasne nosite s seboj spomine, med nje še eden glas naš zavzej: »Naprej za čast rodu in domovine, »Naprej, navzgor — umetnost naj živi!«

Odbor.

— **Pričetek šolskega leta v Velikovicu:** Na vseh šolah v Velikovicu se začne, kakor se je zdaj končno določilo, pouk dne 1. oktobra t. l. Otvoril se bo prvi razred gimnazije, morda tudi drugi razred, ako bo vlada to dovolila. Za vstop se bo pripustilo tudi dvajset odstotkov deklic-dijakinj. Zahteva se dopolnjeno desetletno starostno leto. Tudi se bo letos otvoril prvi letnik učiteljskega za oba spola, zahteva se dopolnjeno petnajsto leto starosti. Deška in dekliška meščanska šola bosta tudi naprej obstali in se tekom časa razširili v štirirazrednici. Ljudskošolsko vprašanje se je rešilo tako, da se je »Narodna šola« v St. Rupertu pri Velikovicu združila z mestnimi ljudskimi šolama v Velikovicu, in sicer bodo zanaprej v deški ljudski šoli v Velikovicu vsi dečki iz mesta in v mestu vsolane okolice v »Narodni šoli« v St. Rupertu bodo pa samo deklice. »Narodna šola« v St. Rupertu je postala javna dekliška šola in se obenem razširila v petrazrednico. Da bo za stanovanje in hrano za dijake in učence novih in dosedanjih šolskih zavodov oskrbljeno, se je slovenski dijaški dom preselil iz Celovca v Velikovec. Za sprejem v dijaški dom se je treba obrniti za pojasnilo do č. g. Pavla Gril, kaplana v Šmihelu nad Pliberkom. Ravno tako so tudi šolske sestre v St. Rupertu pri Velikovicu razširile svoj dekliški internat in bodo sprejemale v istega dijakinje gimnazije in učiteljske, učence za meščansko in ljudsko šolo in gospodinjstvo šolo. Pouk na gospodinjstvi šoli sester v St. Rupertu se začne šele 1. novembra 1919.

— **Glasbena Matica.** Vpisovanje gojencev v konservatorij

* V kolikor smo mi poučeni namerava viš. šol. oblast otvoriti le pripravljali tečaj za učiteljske. Uredn.

Glasbene Maticе za vse glasbene inštrumente, teoretične predmete, solopetje, v operno in dramatično šolo in vpisovanje gojencev v društveno glasbeno šolo se bo vršilo v dneh od 9. do 15. septembra v Glasbeni Matici.

— **Trgovska šola v Ptuj.** Letos jeseni se otvori pripravljani razred za trgovsko šolo v Ptuj, prihodnje leto pa se otvori dveletna trgovska šola.

— **Gospodinjstvo šole v Srbiji.** Odbor moravskega okrožja v Srbiji je sklenil, da v vsakem svojem okraju ustanovi po eno gospodinjstvo šole.

— **Moško učiteljsko v Belgradu.** Namesto dosedanjih pedagoških tečajev na gimnazijah otvorijo v Belgradu zopet moško učiteljsko, ki je bilo že mnogo let zaprto.

— **Za tehnično visoko šolo v Zagrebu** je določila prva hrv.-slav. delniška družba za sladkorno industrijo v Osijeku 50.000K, ki jih bo izplačala v petih letnih obrokih po 10.000 K.

— **Naši himni: »Lepa naša domovina« in »Bože pravde«** sta izšli v založbi »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« v Ljubljani. Dvoglasi s spremljevanjem harmonija priredil Franjo Marolt, učitelj v Ljubljani. Obe himni je na štirih straneh v velikosti »Zvončka« na trdem papirju prav lično natisnila »Učiteljska tiskarna«. Cena izvodu t. j. obem himnam 1 K. Himni sta namenjeni v prvi vrsti šolski mladini in potem pa tudi šolskim vodstvom in posameznim učiteljem in učiteljicam. Zato priporočamo šolskim vodstvom, da ne naročajo samo po toliko izvodov, kolikor imajo razredov na šoli, ampak da pridobijo čim več naročnikov med šolsko mladino. Vsak učenec in vsaka učenka mora imeti naš himni v rokah. Cena 1 K za sedanje razmere in lično delo ni previsoka. Zato se zanašamo, da bodo šolska vodstva storila svojo narodno in patriotično dolžnost. Himni se naročate le v »Učiteljski tiskarni«.

— **Poverjenike in člane Slovenske šolske Maticе opozarjamo,** da je imenik društvenikov za leto 1918. natisnjen v Letopisu, stran 95—105. Po tem imeniku se ravnaj vsak poverjenik pri razdelitvi knjig. Kakor smo že omenili v zadnji številki »U. Tovarisa«, znaša članarina za leto 1919. za vsakega člana 10 K. To naj vpoštevajo poverjeniki in člani. Z ozirom na vedno večje tiskarske stroške, smo tudi za vse prejšnje letnike povišali ceno na 10 kron; pri podrobnih razprodajah pa znaša povišek vsem knjigam, izvezem Letopis 50 do 100%. Drugače ne pridemo na plan.

— **Prva slov. šolska veselica v Grebincu.** Naši mali so priredili v nedeljo dne 24. t. m. šolsko veselico. Prvič so nastopili otroci v Grebincu s slov. deklamacijami, igrkami in petjem. Z navdušenim veseljem so se lotili dela in s tem pokazali, da jim je ljuba slov. govorica. K veselici je prišlo tudi mnogo starišev od otrok, ki so z zadovoljstvom in začudenjem zrlji na svojo deco, ki se je v primeroma tako kratkem času prelevila. Kako bi se tudi ne, saj to je nji domači jezik, kateremu pa je bila do sedaj zaprta pot v šolo. Minil je oni nesrečni čas in tudi otrok to dobo občuti in se je raduje. Veselica je na otroke in stariše jako dobro vplivala. — Tem potom se odbor tudi vsem sotrudnikom in onim, ki so s preplačili pospešili veselico najtopleje zahvaljuje.

— **Maturantijam leta 1909.** Oziraje se na željo večine, se sestanemo v soboto dne 6. sept. ob 10. dop. pod Rožnikom pri Čadu. Zbrani se pogovorimo o nadaljnjem programu. Pridite gotovo polnoštevilno! Est-Delakova.

— **Opozarjamo na sokolsko slavnost v Litiji, v nedeljo dne 7. t. m.** Zveze so nad vse ugodne, prihod v Litijo (iz Ljubljane) ob pol 12 uri in 15 uri, odhod iz Litije zvečer ob 20 in 22 uri.

Za posavske goste do Zidanega mosta je dovoljen poseben vlak, ki odhaja iz Litije zvečer ob 21 uri 30 min. Nastopi 150 domačih telovadcev in telovadkinj. Program je nad vse zanimiv. Pri srečlovo so glavni dobitki (koza, koštrun, 1 m³ drv, usnje, vreča soli) vredni vsak več 100 K.

— **Dekliški zavod »Vesna« v Mariboru.** V Mariboru je dolgo let deloval zavod »Töchterheim«, ki je nudil deklicam višjo izobrazbo in pouk v raznih gospodinjstvih strokah. Ta zavod je sedaj prešel v slovenske roke in se nahajajo v njem sledeče šole, ki pričnejo z rednim poukom 20. septembra 1919. I. Višja dekliška šola s posebnim ozirom na gospodinjstvo poklice, ki je triletna. Letos se prične I. letnik. Sprejemni pogoji za to šolo so: Dovoljen III. meščanski razred, ali pa kaka višja organizirana ljudska šola. V zadnjem slučaju morajo učenke napraviti sprejemni izpit, ki se bo vršil 13. septembra 1919.

II. Ženska obrtna šola, ki obsega istotako III. letnike. Letos se začne s prvim letnikom. Sprejemni pogoji za to šolo so: Učenka naj s šolsko odpustnico dokaže, da je dopolnila najmanj 14. leto in da je zadostila šolski obveznosti. III. Kuharsko-gospodinjstvo šola, ki traja eno leto. Učenka naj dokaže, da je dopolnila najmanj 16. leto in da je zadostila šolski obveznosti. IV. Med letom se bodo vršili od časa do časa razni krajši strokovni tečaji n. pr. za vezenje, kuhanje in likanje, konzerviranje sadja itd., ki bodo pa pravočasno objavljeni v dnevnih časopisih. V zavodu se nahaja penzionat v katerem je prostora za 40 učenk. Vse učenke, ki želijo biti sprejete v katerokoli teh šol, naj vpošlejo najkasneje do 1. septembra 1919 svojo lastnoročno pisano prošnjo za sprejem, krstni list in zadnjo šolsko spričevalo na Dekliški zavod »Vesna« v Mariboru. Natančna pojasnila in prospekte razpošilja vodstvo dekliškega zavoda »Vesna« v Mariboru.

Naša zemlja — ire-denta.

§ **Interpelacija v Begradu za naš šolstvo v zasedenem ozemlju.** Iz Beograda poročajo: Dr. Korošec in posl. Banić sta stavila na razne ministre več vprašanj. Posl. dr. Joža Lovrenčič je stavil vprašanje na vlado, kaj in kako misli preko mirovne konference v Parizu ukreniti, da se ohrani naše narodno šolstvo v zasedenem ozemlju.

To interpelacijo moramo najtopleje pozdravljati, ker nam kaže, da je slednjič prišel smisel za težnje našega prebivalstva na okupiranem ozemlju tudi med naše merodajne kroge v parlamentu. Dosedaj smo korakov in pravega zanimanja in dela glede tega vprašanja splošno pogrešali. Slovenija je prevec pasivna z ozirom na delo, ki nam ga je započeti na tem ozemlju; ni smisla za žrtve, ki jih bomo morali doprinesiti za to ozemlje in javnost uganja le svoj »šport« z vprašanjem italijanske zasedbe. Ta utis ima vsakdo, ki pride z okupiranega ozemlja v Slovenijo! Kako naj potem zahtevamo, da naj se zanima za to vprašanje hrvatski in srbski del Jugoslavije? Pri nas je premočno smisla; zato bomo zamudili marsikateri ugoden trenutek in posebno vprašanje učiteljstva se bo za nas neugodno rešilo, če ne pride kaj pozitivnih podpor in resnega dela v tem oziru. Zato moramo tembolj pozdraviti gibanje naših pralamentarnih krogov, ker smatramo to za drugo važno pot, po kateri se da in se bo moralo pomagati našim bratom na okupiranem ozemlju. Posebno važno je to za sedaj, ko nimamo svojega konzulata v Trstu, in dokler ga nimamo, ker pozneje bo vsaj deloma skušal diplomatskim putem sčistiti naš konzulat naše jezikovno pravo na tem ozemlju.

Naša zahteva, za katero se moramo boriti po vseh potih in z vsemi silami, ostane in mora ostati skupna vsem strankam, namreč:

Zahtevamo od Italije, da nam vse do zadnjega vzpostavijo na šolskem polju, kar so nam uničili tekom okupacije, vse šole — do zadnje; da nam na tem ozemlju vzpostavijo naš maksimum, ki smo ga imeli pod Avstrijo na šolskem polju in je trpel zaradi vojne: in da nam dajo na tem ozemlju vse, kar bi morali po naravnih pravicah imeti in bi dobili, če bi to ozemlje ostalo ohranjeno nam in šolstvu pod našo upravo — a nam Avtrija tega ni dala le zaradi narodnega sovraštva do nas in zatiranja naše narodnosti.

Dolžnost naše vlade je, uporabiti vsa sredstva pri italijanski vladi, da te zahteve izvede!

§ **Šolsko vražanje v Trstu in zasedenem ozemlju.** Za tržaške Slovence je postalo šolsko vprašanje zelo pereče. Mnogi se nameravajo izseliti samo zaradi šol. Pa tudi v ostalih krajih zasedenega ozemlja vlada nejasnost in negotovost. Tržaški guverner še ni izdal nikakih definitivnih naredb za bodoče šolsko leto. Pri tržaški vladi razpravljajo o načrtu glede ureditve in reforme šol. Tržaški nacionalci pritiskajo, da se povsod uvede samo italijanski šolski pouk. V Trstu nočejo nacionalci priznati zasebnih slovenskih šol.

§ **20 slovenskih učiteljev za italijanski tečaj.** Iz Tolmina poročajo, da je odpotovalo v Florenco 20 slovenskih učiteljev, da bi tam obiskovali kurz za italijansčino.

§ **Zaveden dečko!** V nedeljo dne 26. pr. m. je imelo vojaštvo mesta Skradina v Dalmaciji slavje, pri katerem je razen vojaštva in kakih deset italijanašev sodelovalo tudi nekaj siromašne dece iz Dubravica in Skradina. To so oni otroci, ki morajo za dnevno hrano poslušati predavanja italijanske narodne himne in drugih

italijanskih pesmi. Neznatni spreved je z gladno deco na mestu, kjer je bila svečanost, odpel dve italijanski himni. V ta spreved so nekega otroka vzeli s silo. Ko so otroci šli v spremstvu svojega nadzornika po obali, je nadzornik opazil dečka Ljacija, skočil k njemu in ga hotel prisiliti, da bi šel z njim. Otrok pa se je branil in ni hotel iti s sprevedom, ter je klical: »Nisem Italijan, jaz sem Hrvat, nečem.« Nadzornik ga je s silo potegnil v vrsto ter določil nekega vojaka, da ga varuje, da ne bi pobegnil.

Š Veliko reklamo delajo Italijani za italijanski učiteljski tečaj. Sedaj prinaša zopet uradni »Osservatore«. V kratkem se otvori v Florenci poletni učiteljski tečaj za učiteljstvo slovenskih ljudskih šol v zasedenem ozemlju. Učitelji in učiteljice mestnih ljudskih šol s slovenskim učnim jezikom v 1. rsti se pozivajo, naj se javijo v učiteljskem šolskem oddelku mestne občine.

Š Šolska beda Primorja. Iz zasedenega ozemlja nam pišejo:

Italijanski režim grozi, da bo zasedeno Primorje izstradal ne le gmotno, marveč tudi duševno. Mnogo, zal premnogo slovenskih učiteljev zapusca svoja mesta v zasedenih krajih in beži v Slovenijo, kjer je učitelj varen pred italijanskimi odloki, pred italijanskim nadzorom in pred neštetiimi sikanami, ki si jih zna izmisliti zasedbena oblast, zlasti če je italijanska. Zaraditga ostajajo slovenski otroci sirote, sola jim je huda maceha. Izročeni bodo v vzgojo laškim absolventom posebnega učiteljskega tečaja, organiziranega na lašč v raznarodovane svrhe, in v solo se počasi vseljuje tisti duh nestrpnosti in surovega ubijanja narodnega čuvstva in jezika, ki ga poznamo iz šol Schulvereina in Sudmarke. Z eno besedo: na Primorskem se vrši vsled bega tolikih učiteljev isti razkroj narodnega življenja, ki se je desetletja s tako katastrofalnim uspehom vršil na Koroskem. Sola postaja zavod za zastrupljanje nedozorele mladine in narodni jezik se umika korak za korakom v svoje zadnje zavetišče, v cerkev.

Po »Slov.«

Polemika.

K celibatu učiteljic.

Parkrat smo že čitali v »Tovarišu« razne nazore tovarišic glede celibata učiteljic. Tovarišice, ne prerekajmo se za to, je-li poročena ali neporočena učiteljica boljša vzgojiteljica.

Pravijo, da nam je Bog vsem udihnil malo otroškega duha in da nam zato ni težko biti z otrokom otrok. Vemo tudi, da nam je naklonila narava vsem dar prilagojenosti, zato se z lahkoto prilagodimo otroški duši, se vglobimo vanjo, se radujemo in tugujemo z njo. Od nas vseh se tirja neka neoskrunjenost in nedolžnost, ki nas približuje otrokom. In če dodamo k temu še ljubezen do mladine — kdo ne bi ljubil nedolžnih otroških oči, o katerih se pravi, da so ostanek raja — imamo tu lastnosti, v katerih išče in najde otrok samega sebe, v katerih ljubi in spoštuje otrok svojo učiteljico-vzgojiteljico, a ne vpraša pri tem nikdar, je-li nositeljica teh lastnosti poročena ali ne.

Uverjena sem, da je prva činjenica k dobri vzgoji obvarovati, čuvati in gojiti lastnosti, ki jih je narava vsakemu ženskemu bitju — poroka, ki seveda tudi pomnoži izkušnje je »privatna« stvar pri tem.

— Učiteljici — ženi in materi! Prav dobro sem Vas razumela, mati učiteljica, in vem, kar ste hoteli povedati sub rosa. Postal ste osebni in ironični. Odzvala bi se Vam lahko v istem tonu, pa nočem, da kdo ne poreče, da se ženske ob koncu vsake debate skregaajo. Do čestit bi pa imeli Vi mnogo več pravice od mene, kajti Vi izvršujete dva poklica vzorno, jaz samo enega. Torej ohraniva naprej vsaka svoje mnenje; katera pa ima prav, o tem naj razsodijo drugi, ki so nepristranski in trezno mislijo.

Književnost in umetnost.

»Jugoslovanski program.« Spomenice »Jugoslovanskega odbora« v Londonu o jugoslovanskih vprašanjih predane francoski in angleški vladi v letih 1915 in 1916. Izdal odbor Narodnega Viječa SHS, za okupirane krajeve u Zagrebu. Cijena 2 K 50 vin.

V tej knjižici so zbrane tri spomenice, ki jih je jugoslovanski odbor v Londonu, z dr. Trumbičem na čelu, podal leta 1915 vladam sporazumnih velešil, da pokaže težnje jugoslovanskega naroda za osvobodjenje in ujedinjenje in neopravičenost italijanskih aspiracij.

Nikjer ni promblem našega narodnega osvobodjenja in ujedinjenja pokazan tako v kratkem in jedrnatem obsegu, kakor je to razloženo v teh historičnih aktih.

Pred spomenicami je podan kratek uvod čitatelju, da ga informira o gibanjem jugoslovanskega odbora in seznanja s svetovno literaturo in publicistiko, ki se bavi z jugoslovanskim vprašanjem.

Temu slede:

I. Spomenica odbora jugoslovanske emigracije iz Avstro-Ugarske o težnjama jugoslovanskega naroda predana francoski vladi u Parizu dne 6. svibna 1915.

II. Spomenica odbora jugoslovanske emigracije iz Avstro-Ugarske o težnjama jugoslovanskega odbora in seznanja s svetovno literaturo in publicistiko, ki se bavi z jugoslovanskim vprašanjem.

III. Proglas na britanski narod i parlament izdan u Londonu dne 12. svibna 1915 po jugoslavenskom odboru.

IV. Dodatna spomenica v jugoslavenskom pitanju, predana u Parizu dne 13. ožujka 1916.

Knjižica je znamenit historičen dokument k gradivu naše jugoslovanske borbe. Le škoda, da ji ni pridani tudi etnografični zemljevid, vsaj za sporno ozemlje, katerega pogrešamo pri vseh naših tozadevnih publikacijah.

Grafična pojasnila so pa ena najboljših propagandnih sredstev v tem slučaju.

Knjigo toplo priporočamo!

»Svoboda«, družinski list. Izšla je 8. številka s sledečo vsebino: Ivan Albreht: Pesem. — Fran Albreht: Mrtvi govore. — Peter Altenberg: Teško srce. — Fran Erjavec: O združništvu. — F. Nasprotja. — Fran Albreht: Mladi Jure. — Pregled. — Društveni vestnik »Svoboda«.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklap upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XXX. izkaz.

Po 10 K: Sežun Alojzij — Mavčiče pri Kranju; Ivana Lampetova — Predosije pri Kranju. Po 5 K: Morela Leopold — Ruda v Korotanu. — Današnji izkaz 25 K. Prej izkazanih 7208 K. Skupaj 7233 K.

— Tovariši in tovarišice! Kajne, lepo vsoto smo nabrali. Vemo vsi prav dobro, da potrebuje organizacija mnogo denarja, da lahko doseže svoj trdno načrtani program v korist našega stanu, narodnega šolstva in naše mlade države. Hvala vsem tovarišem in tovarišicam, ki ste s prostovoljnimi prispevki pripomogli rezervnemu skladu do lepe višine. A kakšno priznanje naj izrečemo tistim tovarišem in tovarišicam, ki trdovratno molče ter se nikakor ne zganijo? Morebiti jim imponira nabrani kapital, meneč, da organizacija ne potrebuje ničesar več.

Ivan Petrič,

Ljubljana VII., Gasilska cesta 172/I.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. B. v L.: Mesečnik »Sokolščak«, list za sokolski naraščaj. Izšle so doslej štiri številke. Založila ga je »Učiteljska tiskarna«. Do konca t. l. stane 10 K.

Umestno se nam zdi, da ga propagirate med mladino.

Znižana vožnja iz Ljubljane v Zagreb, Sarajevo in Beograd. Pravkar je došlo poročilo, da je znižana vožnja (polovična) dovoljena za 100 članov »Zaveze«. Kdor se hoče te ugodnosti poslužiti, naj se javi pri »Strokovnem tajništvu Zaveze«.

Š. L. pri Sig.: Slovnico za ljudske šole je spisal J. Brinar, ravn. mešč. šole v Celju. — »Kratka slovnica srbohrvatskega jezika« je izšla v »Učiteljski tiskarni«. Spisal jo je prof. Mencej.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. avgusta 1919 K 231.943-70.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/28. ure popoldne.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.

2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

Naročajte in širite list!

Javljamo tožno vest, da je naš ljubljani, nepozabni oče, brat, stric in svak, gospod

Fran Potokar

nadučitelj v Smledniku

po dolgi in mukepolni bolezni zatisnil dne 29. t. m. ob 1/28. uri zjutraj svoje trudne oči.

Pogreb se je vršil dne 30. 8. t. l. ob 1/24. uri popoldne iz deželne bolnišnice k Sv. Križu.

Blagega pokojnika priporočamo v blag spomin.

Smlednik, dne 30. avgusta 1919.

Felicita Potokar,

soproga.

Danica, Jelica, Mirko, Milan, Marica, Ciska,

otroci.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA, Ljubljana, Prešernova ulica 3,

je imela vlog koncem leta 1918 . . . K 80.000.000.—
rezervnega zaklada „ 2.500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima uvedene lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatnemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Vsakovrstne šolske zvezke

lastnega izdelka

priporoča

Učiteljska tiskarna, Ljubljana,

Frančiškanska ulica 6.

Izšel je predelani natisk knjige:

Wider: „Moje prvo berilo“

v Učiteljski tiskarni
v Ljubljani.